

Վ. ԲՈՒՇ

ՊԼԻԽՆ ՈՒ ՊԼՅՈՒԽԵՐ

ՏՅԾ.

Բ-91

ՊԵՏՅՐԱՏ

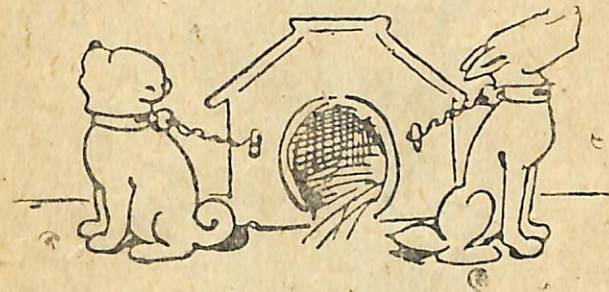
834.
F-91

պ.

ՊԼԻԽՆ ՈՒ ՊԼՅՈՒԽԸ

ռուսերենից փոխադրեց

Ս. Ղուրբանյան

ԳԵՏԶՐԱՏ

ՀԻՄՆԵՐ ԿԻ ԿԻՑ ՄԵԼՆՈՎԱՏԱՆԵԿԱՆՈՒ ՊԵՏԼՈՎՈՒԹՅԱՆ ԲԱԺԻՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ 1988

1 MAR 2013

1236

Մաճարաբեր՝ Հ. Հայրապետյան
Տեխ. խմբագիր՝ Ան. Գասպարյան
Սրբազրիշ՝ Ս. Փարսադանյան

2918
38

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

Գլխավոր լիազոր՝ Կ—4670. Հրատ. 4369.

Պատվեր 27. Տիրաժ 5000.

Քուղթ 62X94. Տպագր. 4 1/2 մամ.

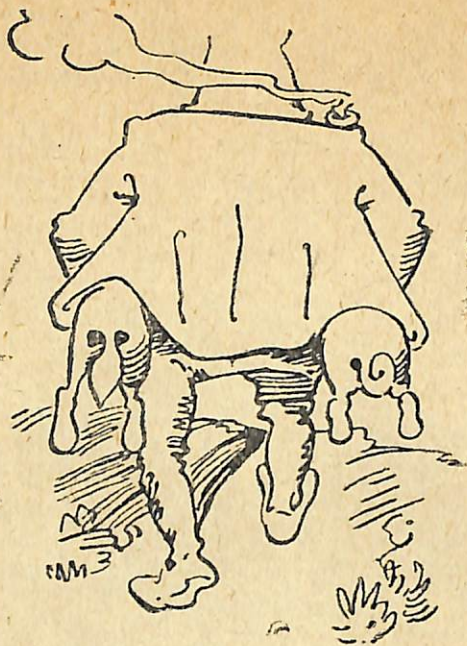
Մեկ մամուլում 25000 նիշ. Հեղինակային 3 մամ.

Հանձնված է արտադրության 2 հունվարի 1938 թ.

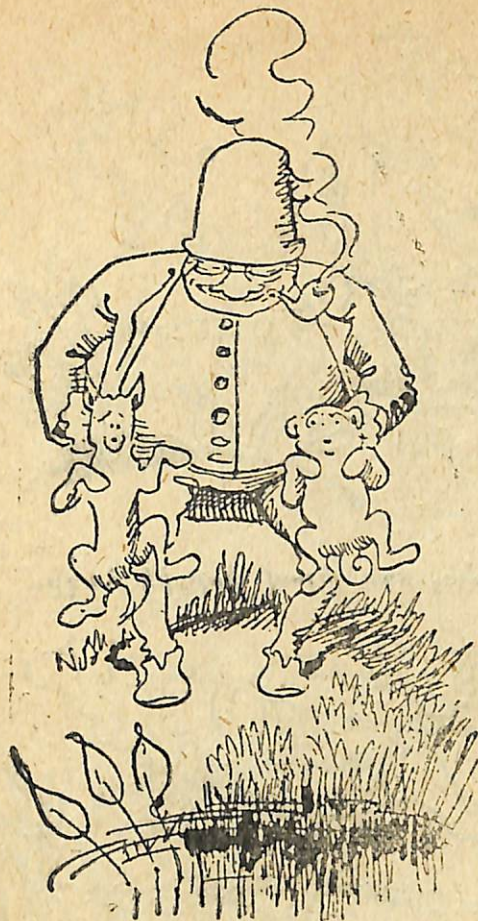
Ստորագրված է տպագրության 11 փետրվարի 1938 թ.

Գրքը 83 կող.

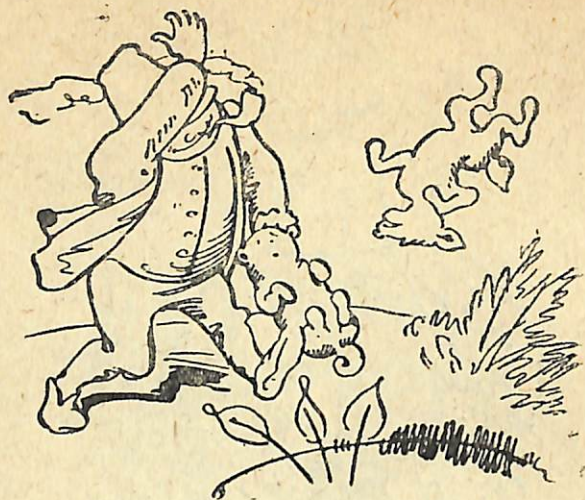
Պետհրատի 1 տպարան, Յերեան, Լենինի փող. 65

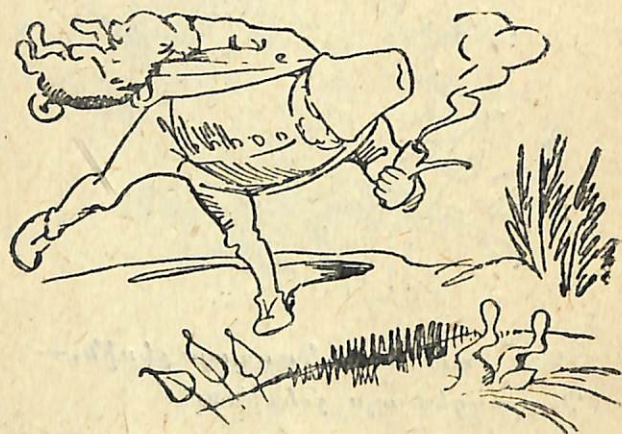
Քեռի Դասպարը ծխելով,
Յերկու շուն եր տանում ձեռքով:

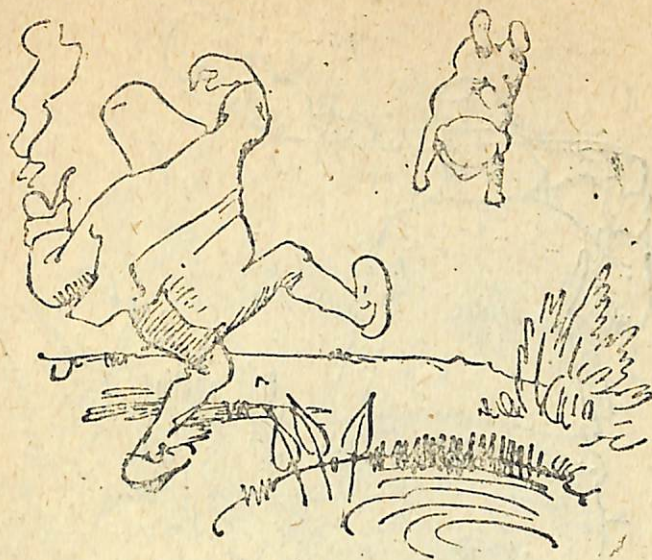
«Դե՛,—ասում եր Դասպար քեռին,—
Դետը գցեմ այս շներին»:

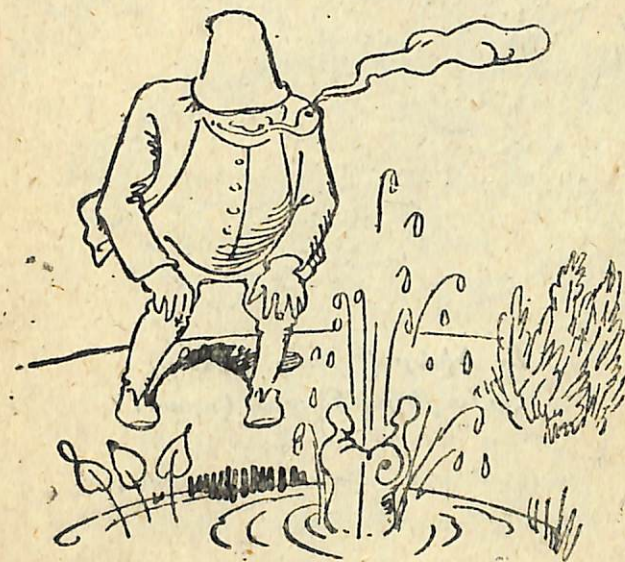
Հո'ւ, ողն յեւրով փոքրիկ ձագը,

Պլի'խ, անցավ ջրի տակը:

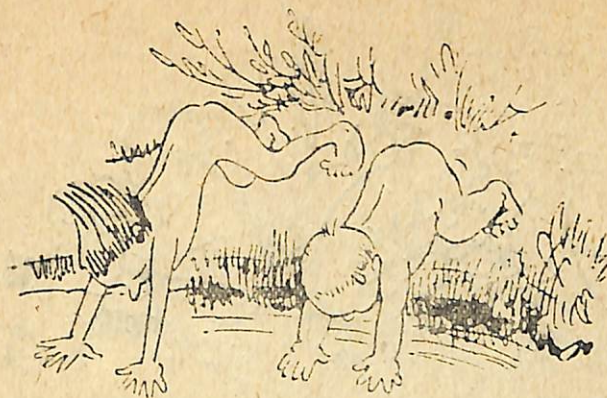
Հո'ւ, ողն յեւրով մլուս ձագը,

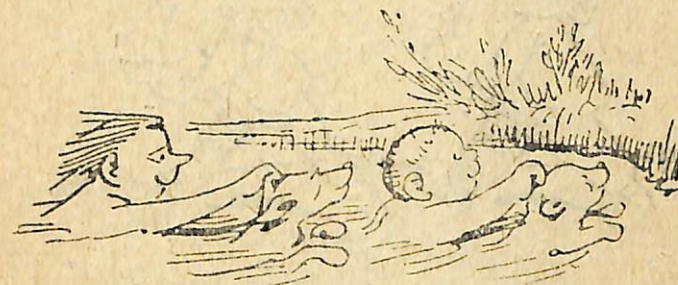
Պլտ'ւխ, նուրնպես ջրի տակը:

Ու ծխելով զնաց կամոց,
Համարելով նրանց կորած:

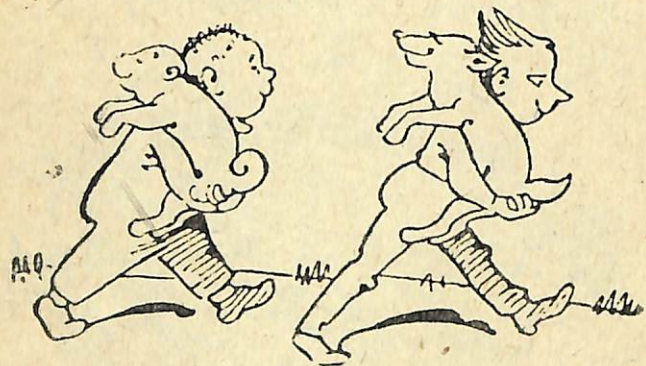
Բայց անտառից, ինչպես քամի,
Հանկարծ թռան վարդն ու վանին,
Յեւ լերկուսով գորտերի պես
Ջուրն ընկան անմիջապես:

Չանցած լերկու ըստե՛ նրանք
Դեպի ափն են լողում արագ,
Դուրս են գալիս ուրախացած,
Մի-մի քոթոթ ձերքում բռնած:

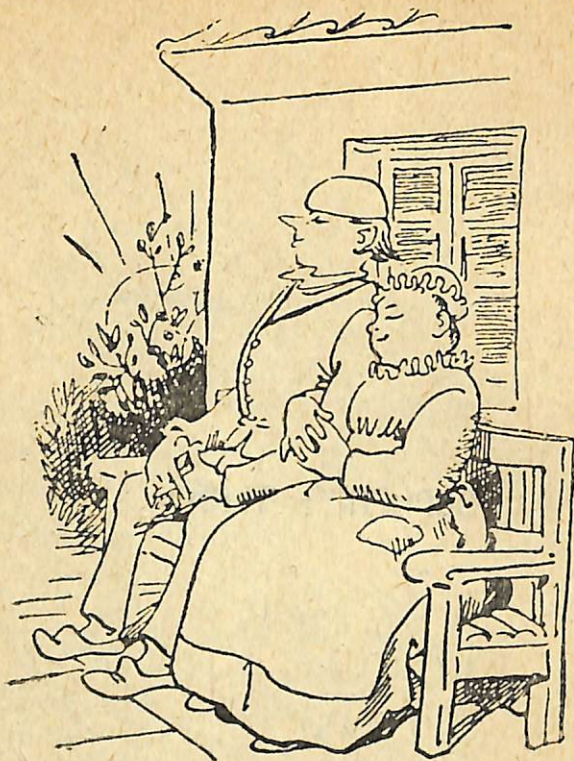

Վարդը գոչեց. «ես մեկն ի՞նչ եմ»:
 Վանին գոչեց. «ես մեկն ի՞նչ եմ»:
 «Յեղի՛ր դու Պլիխ»,
 «Յեղի՛ր դու Պլուխ»:

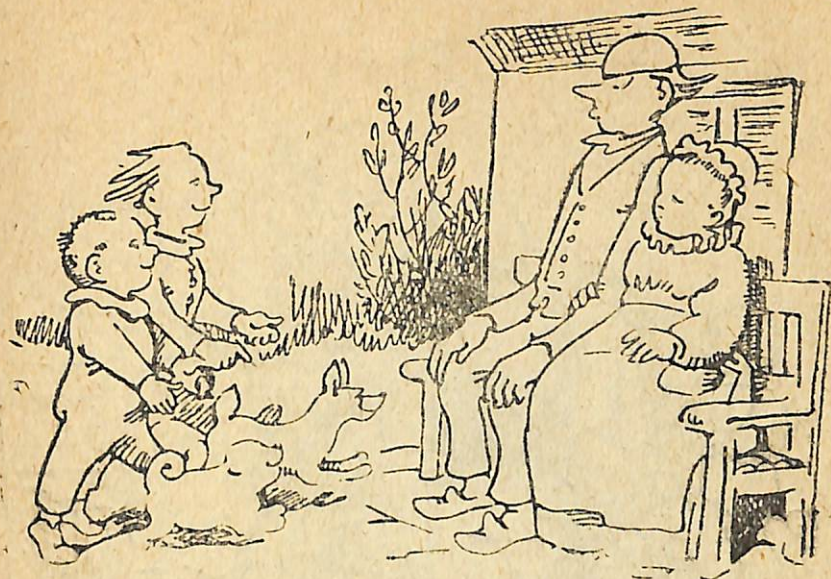

Յե՛վ վազում են դեպի տուն,
 Ուսերն առած մի-մի շուն:

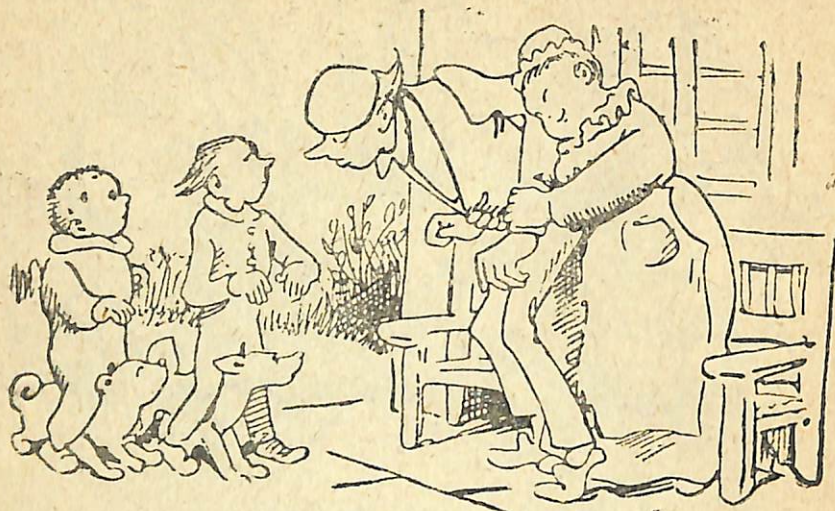
ՅԵՐԿՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

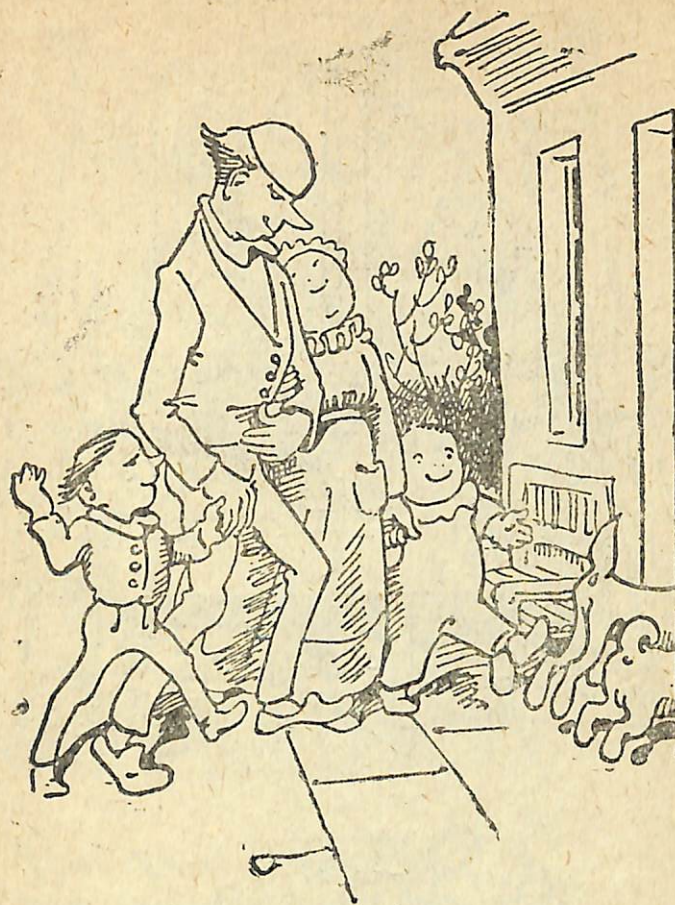
Հայրիկ Ռհանն ու մայրիկը,
Մայրիկ Զանանն ու հայրիկը
Նստարանին, իրար մոտ
Նստել են լուռ, մտածկոտ:

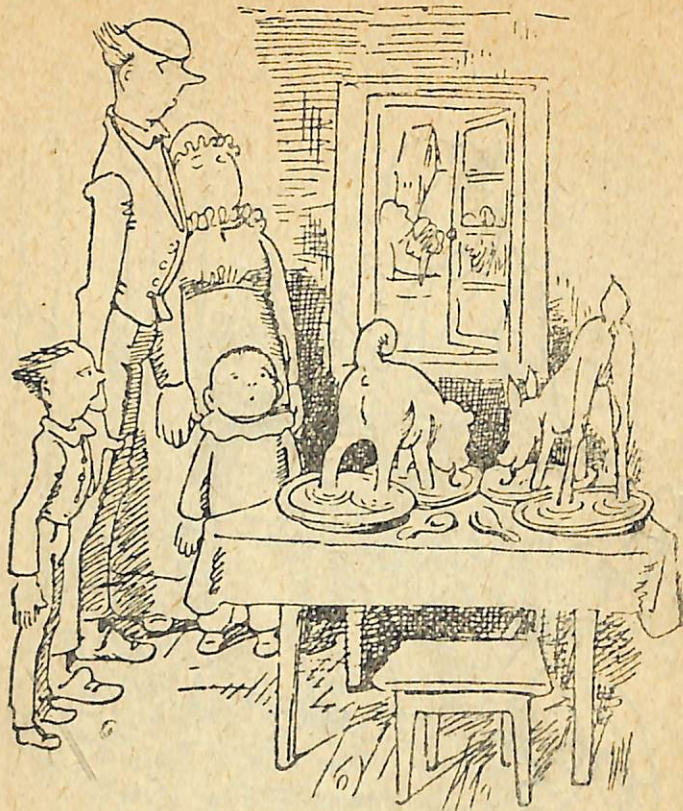
Տղերքն հանկարծ վազեցին,
Ծիծաղելով գոչեցին.
«Այ, փրկել ենք լերկու ջոթոթ, —
Պիխն ու Պլուխ, լեղեք ծանոթ»:

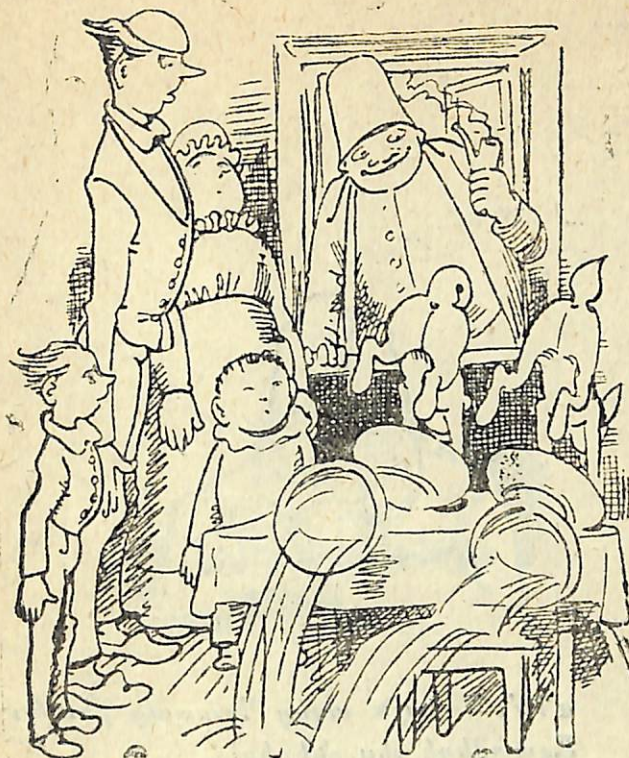
«Այդ ինչ ուիններ են կրկին», —
 Հայրիկ Ոհանն անեղ գոռաց:
 Մալը բոնեց ձեռքն հալլիկի,
 Ասաց. «Պետք է՛ խփել սրանց»:

Վարդի, Վանու ձեռքից բռնած՝
 Տուն են տանում կամաց-կամա՛:
 Պլիխն ու Պլուխն ել առաջ ընկած՝
 Վազ են տալիս ուրախացած:

Այս Բնչ բան ե:
 Այս Բնչ բան ե:
 Վարանդ ե մեր կերակուրը,
 Կատիտը և թանապուրը:

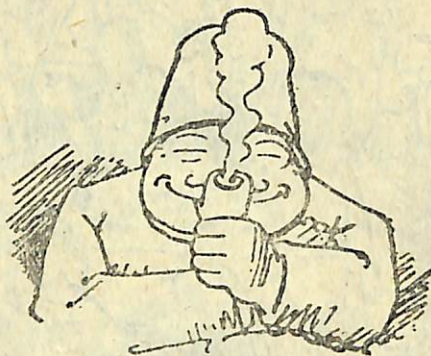

Պիլիք, Պյուլիք՝ շները ժիր
 Կուշտ-կուշտ կերան չորս-չորս բաժին:

Քասպար քեռին լուսամուտից
 Իր շներին տեսավ նորից:

38

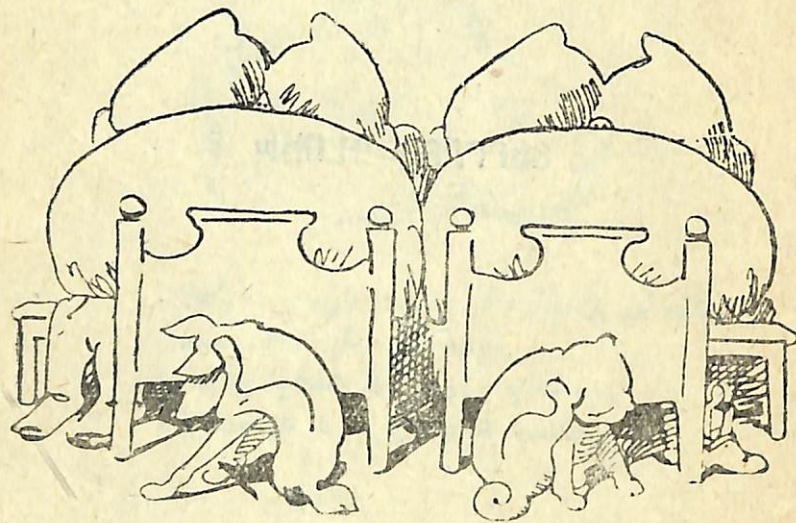

«Դե՛,— ձայն տվեց Գասպար քեռին,—
Ազատվեցի չես շներից:
Նրանց գետն եմ գցել վարաբ,
Միկնուլն ե ալժմ ինձ համար»:

ՅԵՐՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

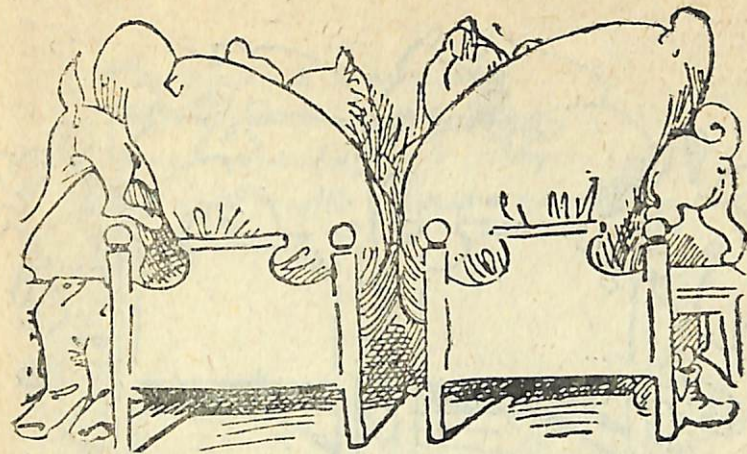
Գիշեր:
 Լուսին:
 Ձկա քամի:
 Նույնիսկ ծառ չի սպալում:

Քնած են լուռ
 Վարդն ու Վանին,
 Միայն խոոց
 Ե լավում:

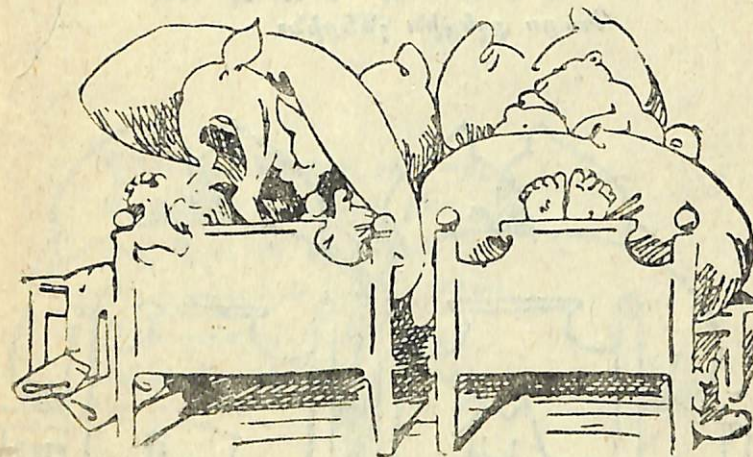
Պիխն ու Պլուխը
 Նստած են սուս,
 Բայց լսելով
 Խամփոց՝

Սկսում են քորվել անզուս
 Հանել վոտջով
 Թրխից:

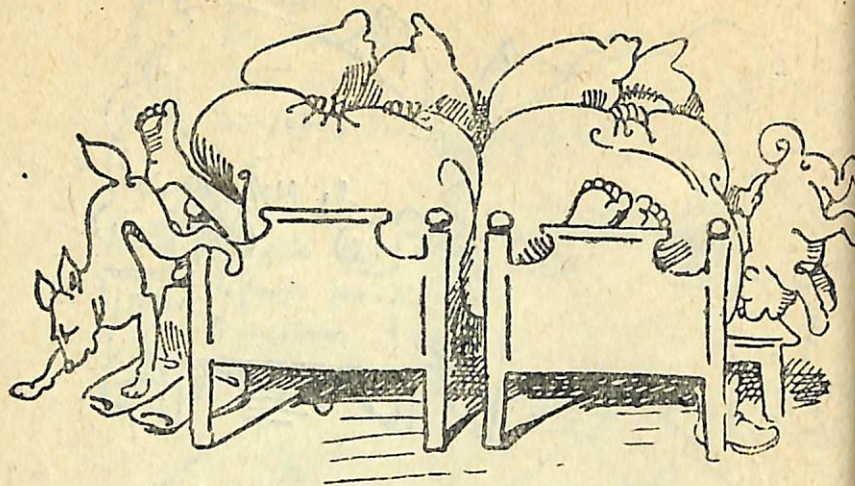
Քորելով մեջքն
 Ատամներով,

Տխուր չորս կողմ
 Նախելով,

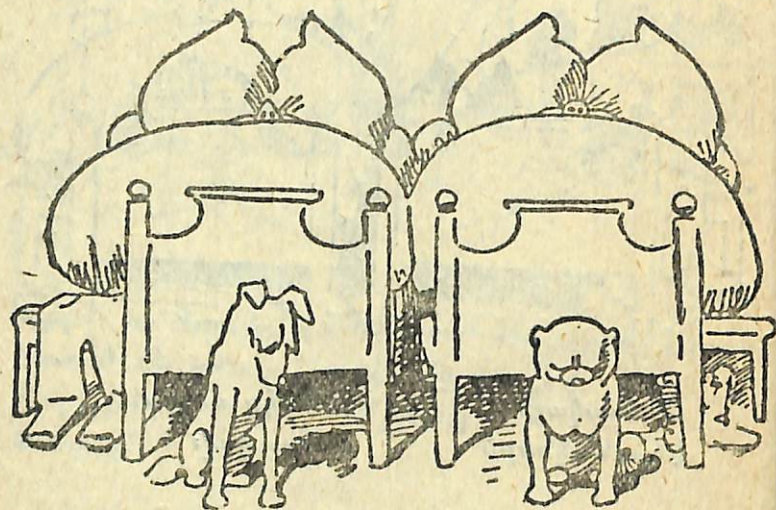

Մահճակալի
 Ներքնակների

Տակը մտան
 Շտապով:

Բայց զարթնեցին լեղբայրները,
Դուրս քշեցին շներին:

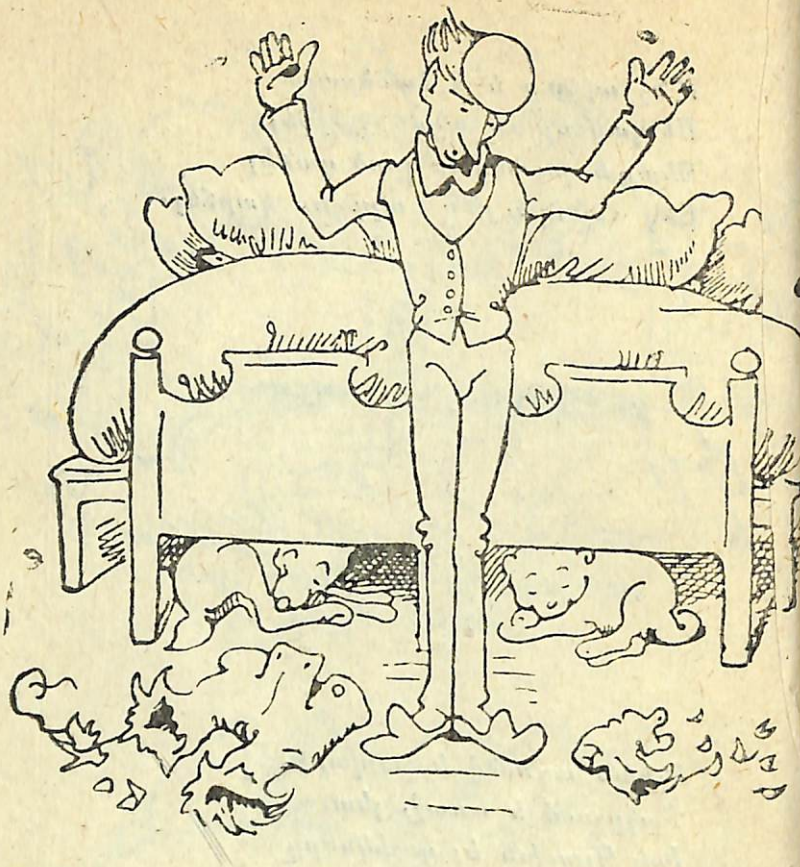

Այժմ նստել են հատակին:
Ի՞նչ լերկար ե գիշերը:

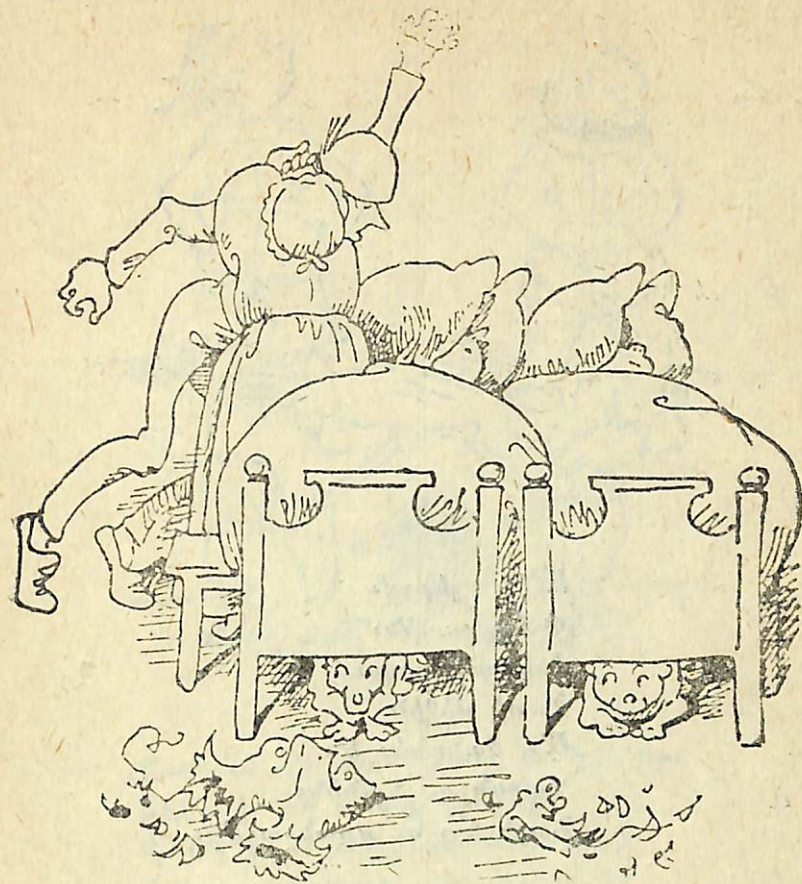
Ի՞նչ տխուր ե ե ձանձրալի
Սենյակներում անվերջ շրջել,
Պետք ե շուտով մի գործ գտնել
Յեվ ձանձրույթն այդպես կարճել:

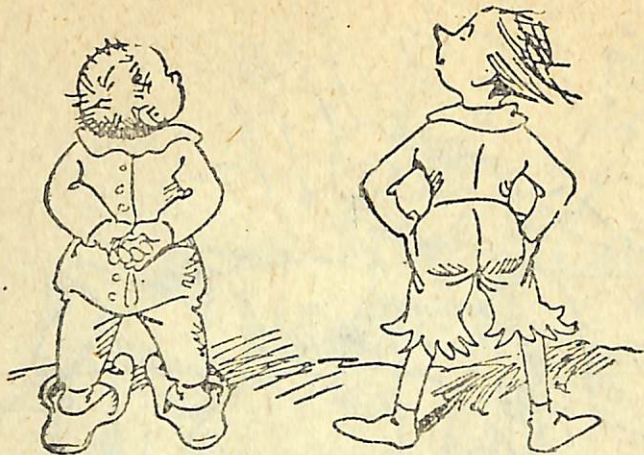
Պլիխն առնում ե շալվարը,
Քաշքշում ե առաջ, յետ,
Իսկ Պլյուխն ել կոշիկները
Ու խաղում ե նրանց հետ:
Ահա շուտով արեւ հուր
Լույս կը սփռի ամենուր:

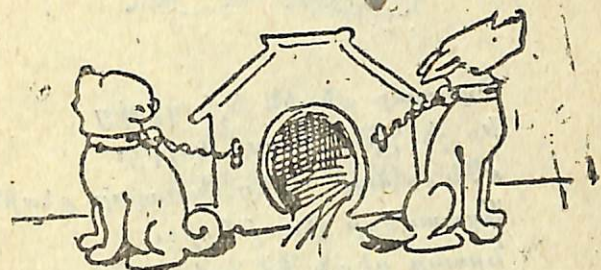
«Այս ինչ ոչին, այս ինչ բան է», —
 Յեղով, գոռաց հայր Ռհանը:

Մալը, նրա ձեռքը բռնած,
 Ասաց. «Պետք չէ խփել նրանց:
 Մի բարկանար
 Բարի չեղիր:
 Լավ է նստիր, նախաճաշիր»:

Արևն լեւալ:
 Փչեց քամին:
 Իսկ պարտիզում
 Խոտի միջին
 Այլ կանգնել են
 Վարդն ու Վանին:
 Նաչեցե՛ք ու սքանչացե՛ք:

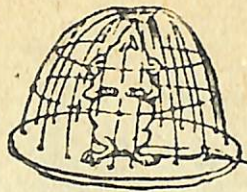

Վտռնում են մեր Պլիսն ու Պլյուսը,
 Շղթայել են նրանց գլուխը:
 Պլիսն ու Պլյուսը շան տնակում
 Բանտարկված են մինչ իրիկուն:

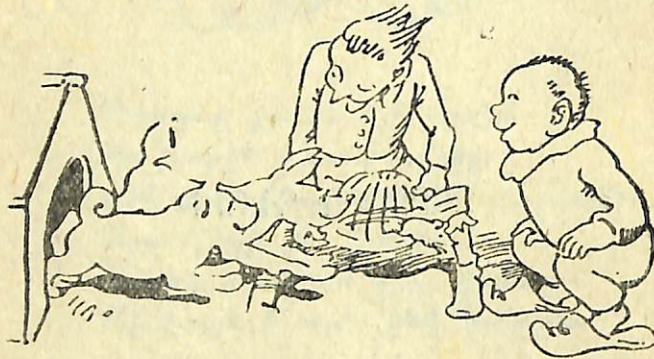

Գասպար քեռին ելի գրսից
 Իր շներին տեսավ նորից:
 «Դե՛,— ձայն տվեց Գասպար քեռին, —
 Ազատվեցի չես շներից:
 Նրանց գետն եմ գցել վարար,
 Միկնուռն ե ալժմ ինձ համար»:

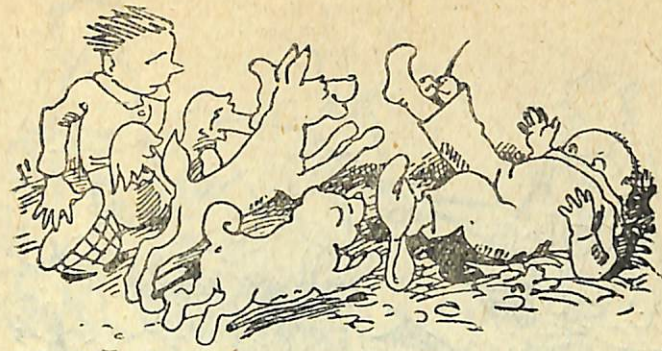
ՋՈՐՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

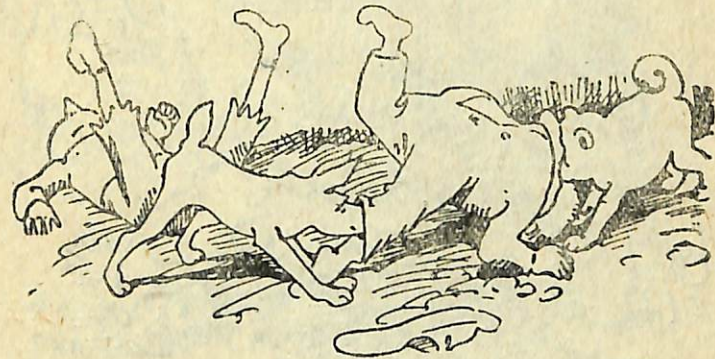
Մկանն, են գորշ սրիկալին,
Թակարդի մեջ գրավեցին:

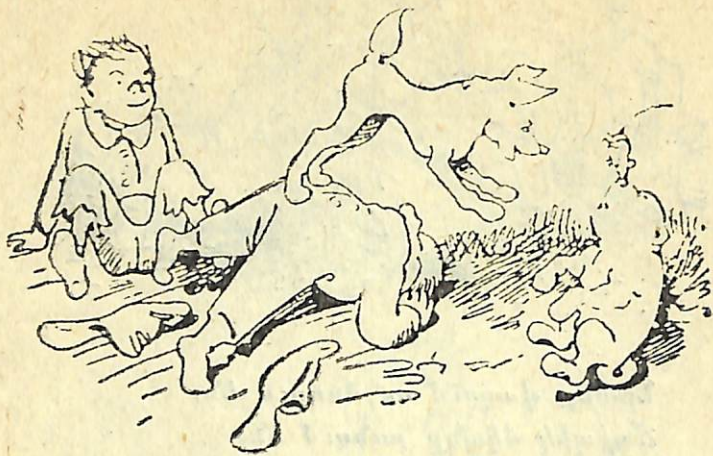
Պլին և Պլոնիս,
Ե՛լ քաջասիրտ,
Լավ նախաճաշ ե լերկուտիդ:

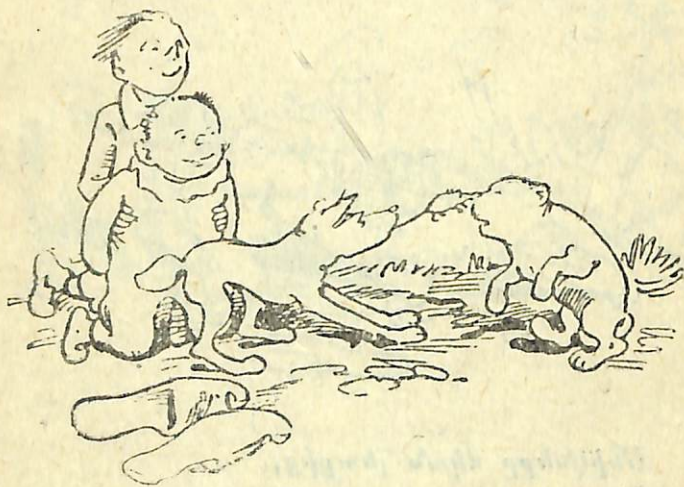
Նրանք վազում ու մոռում են,
Ճարպիկ մկանը բռնում են.
Մուկն անձնատուր չի լինում,
Վարդի մոտ ե սլանում:
Նրա վոտից վեր լեղավ
Յեվ շալվարի մեջ կորավ:

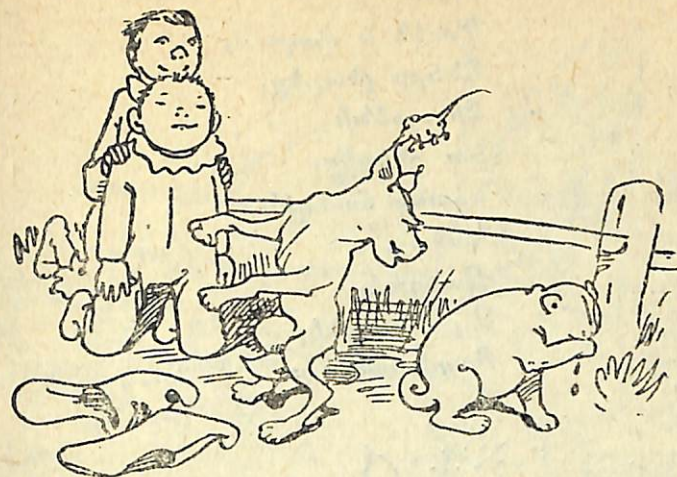
Շնիկները մկան լեռքից,
Մուկը պահվում ե նրանցից:

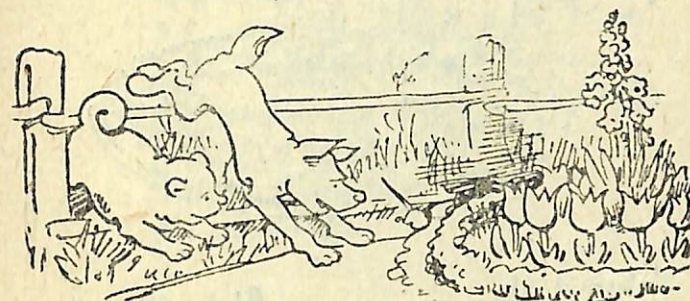
Պլուխն հանկարծ վռնաց ցավից,
Մուկն եր բռնեւ նրա ըթից:

Շուտ ոգնութեան Պլիխն հասավ,
Իսկ մկնիկը լեռ-լեռ թռավ,

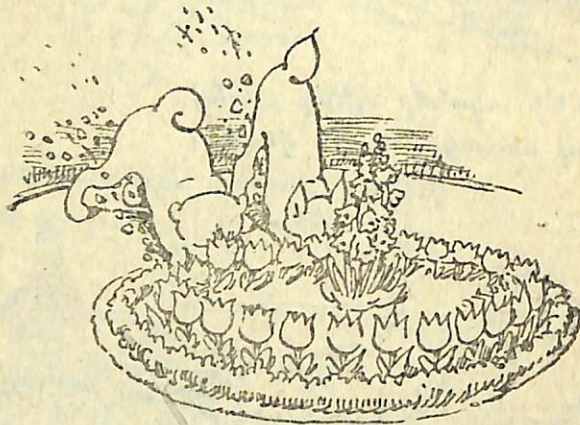

Պլիխի աղանջը պինդ քաշեց
Յեւ մոտակա աղբին վազեց:

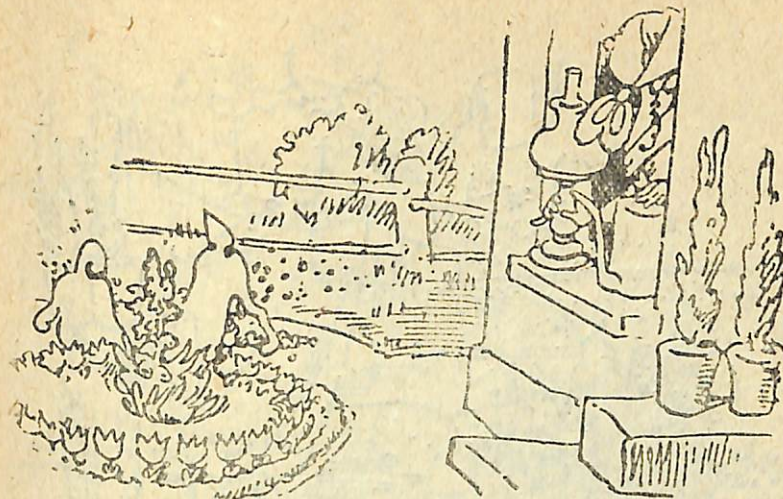
Մկան լեռնից հեռով՝
Շնեքն ընկան խիստ հաջելով:

Մուկն ե վազում,
 Շները լեռքից,
 Զի պրծնի
 Նա շներից:
 Նրանց ճամպին
 Կակաչ,
 Զանգակ,
 Այլ ծաղիկներ
 Բազմատեսակ:

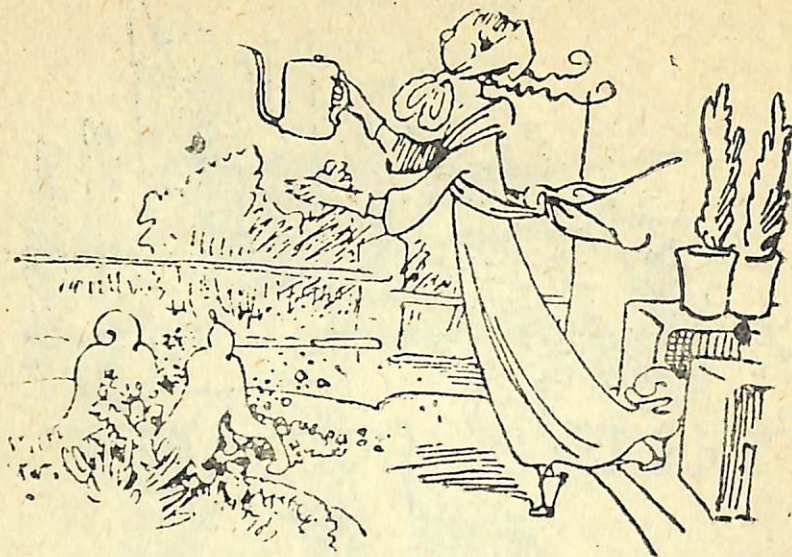
Մոնչում են,
 Բարձր վոռնում,
 Ու վոռերով
 Հողն են փորում

Յեվ քթերով
 Մարգը քանդում,
 Մոնչում են
 Բարձր վոռնում:

Տիկին Ելոն խոհանոցում
 Իր լամպի մեջ նավթ եր լցնում:
 Լուսամուտից հանկարծ տեսավ
 Յեվ սարսափից դունատ դարձավ:

Գուլնը թոցրած
 Ու գողալով

Նա պինդ գոռաց.
«Կորե՛ք շներ,
Անասուննե՛ր
Տրորվեցին
Ծաղիկները,
Իմ պարտեզի
Հավիկները»:

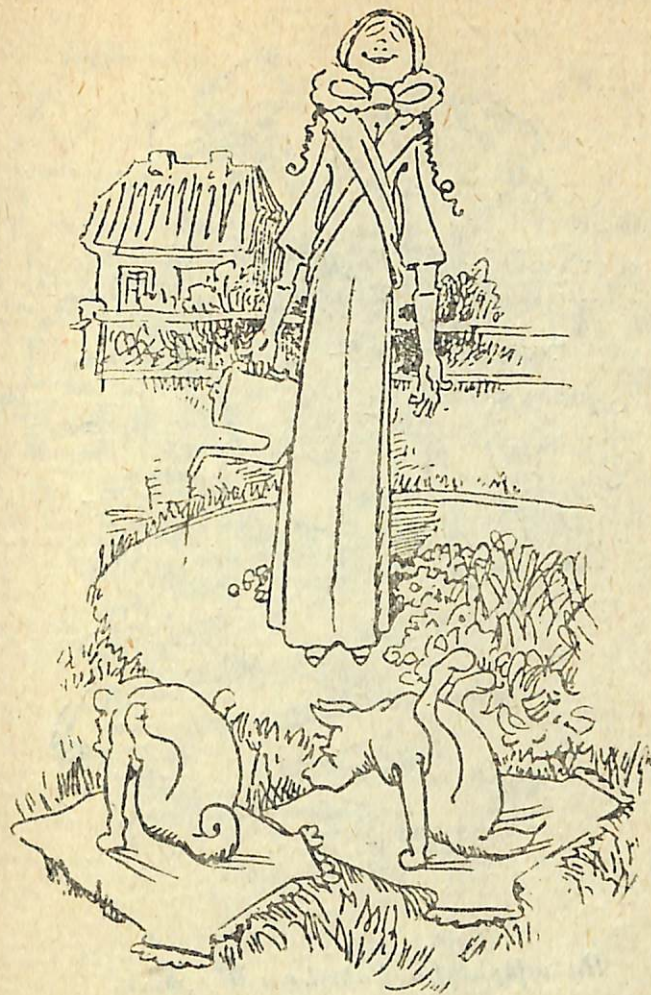
Զկա վարդը,
Մազգի զարդը,
Մեխակները,
Հափրուկները:

Յեր բարկացած երոն ահա
Նավթ ե թափում նրանց վրա:

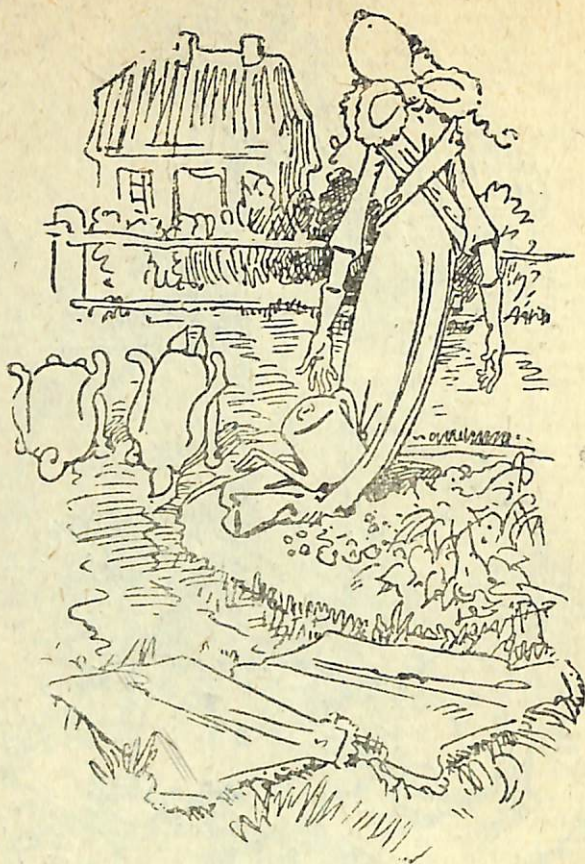
Ո՛ր, ալդ նավթը
 Զգվելի լե
 Յեվ ալրող,
 Յերկուղալի
 Բռնկվող:

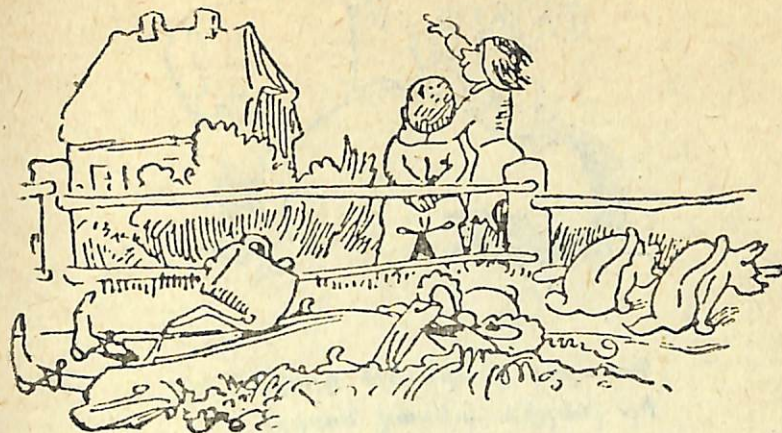
Տխուր փռնում են շները,
 Քորում կողքերն
 Ու մեջքերը:
 Տրորում վարդն
 Ու մեխակը
 Յեվ կապտաչա
 Մանուշակը:

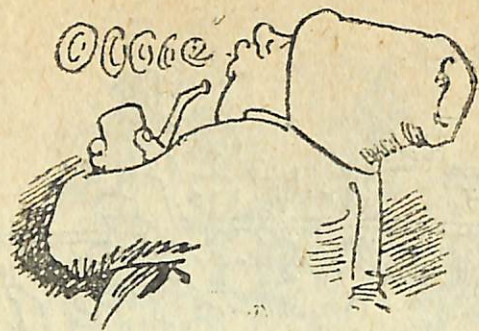
Տիկին ելոն բարձր ճշաց,

Ու տխրագին կանչեց...Ս, ա...

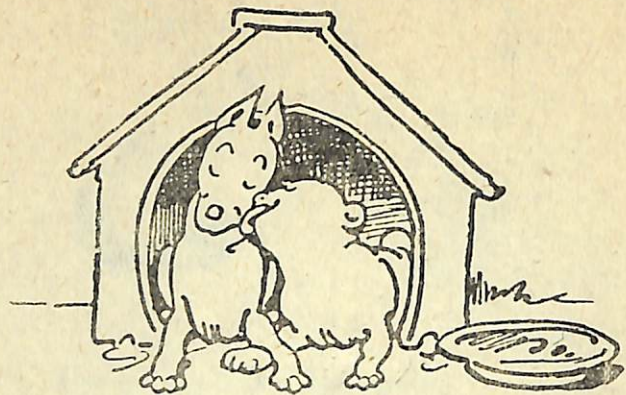

Ինչպես ծառի մի հյուղ կոտրած,
վայր ընկավ նա խոտի վրա:

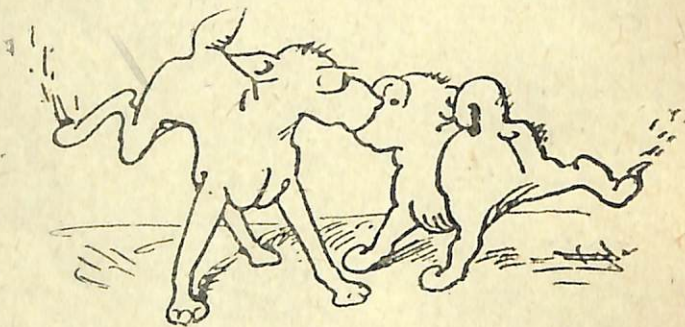

Գասպար քեռին ելի դրսից
 Իր շներին տեսավ նորից:
 Յեվ ձալն տվեց Գասպար քեռին.
 «Ազատվեցի լիս շներից:
 Գցեցի լիս գետը վարար,
 Այժմ մեկ է ինձ համար»:

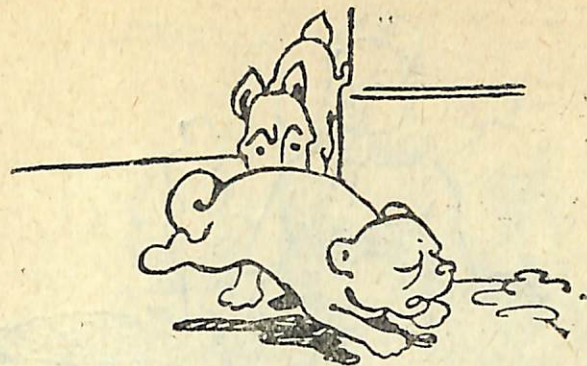
ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

Պիլիսն ու Պլուխը նորից բնում:
Մեծ ու փոքր նրանց են գովում.
«Ա՛յ, ընկերներ, լավ բարեկամ.
Քիչ կը ճարվի գրանց նման»:

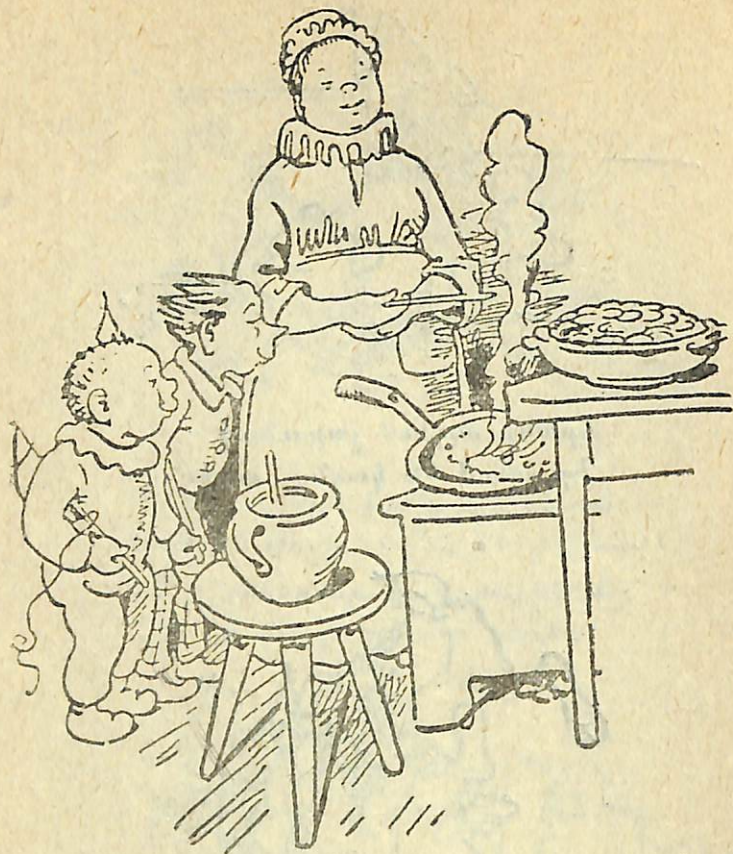
Բայց գուք ել գիտեք, լերեի,
Վոր չեն ապրի առանց կովի:

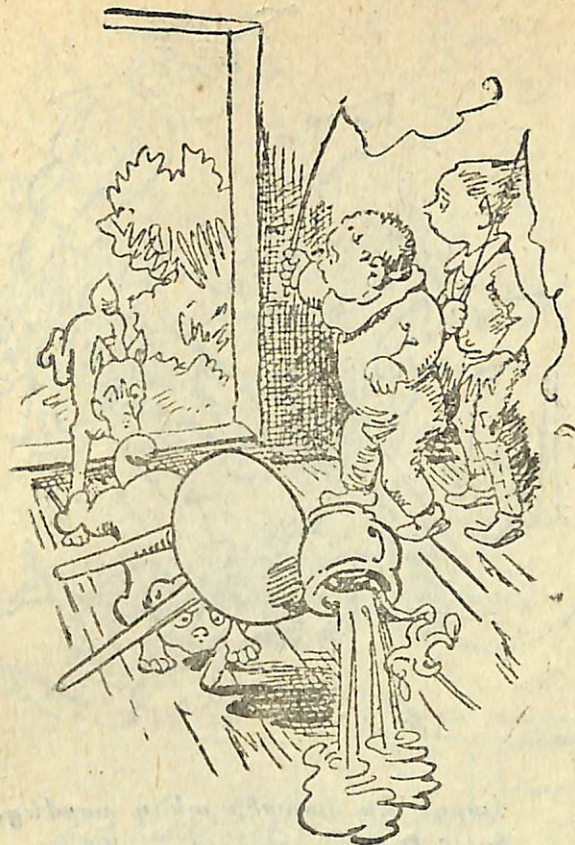
Նրանք այգում շարունակ
Գզգզվում են կաղնու տակ:

Մեկ ել հանկարծ միասին
Պճւկ, դեպի տուն վազեցին:

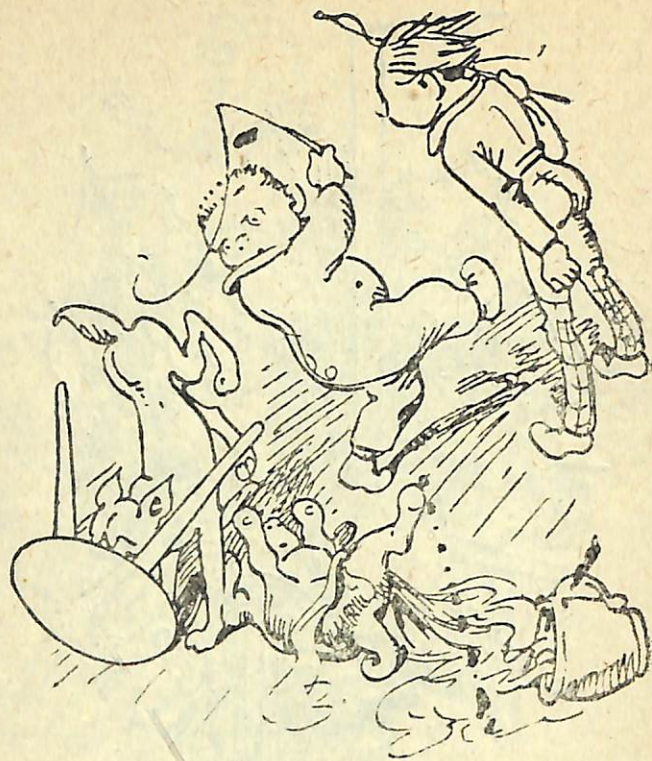

Այդ միջոցին մայր Զանանը
Հանգիստ ճաշ եր լեփում տանը,
Վորտեղ վոր ե, կը գոռան «հաց»
Իր վանին ու վարդը քաղցած:

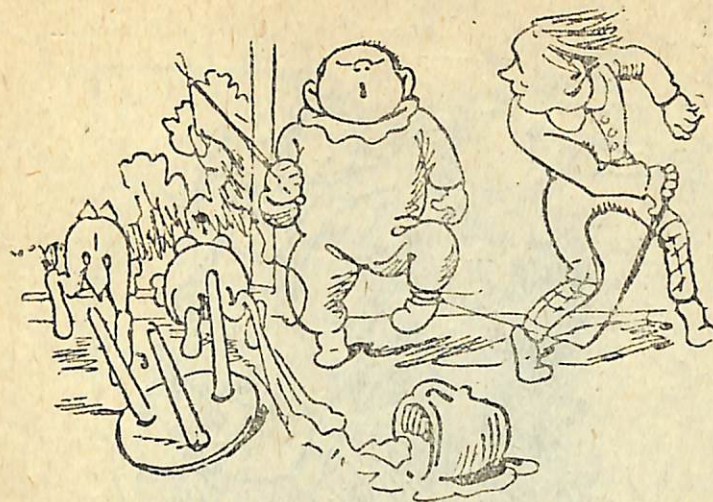

Այդ ժամանակ մեկ ել հանկարծ
Պլիխն ու Պլուխը մտան փրփրած:

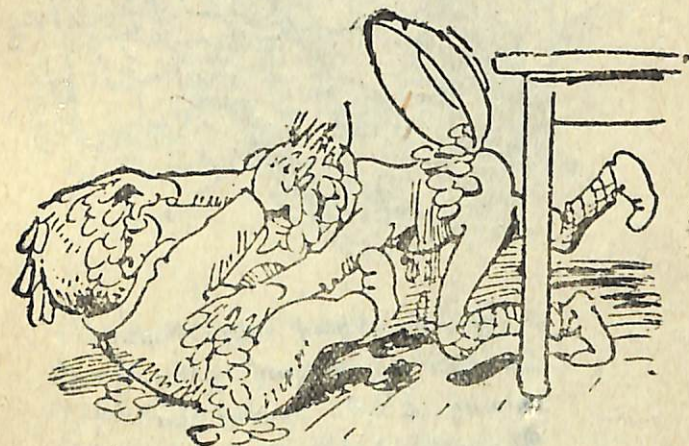
Խոհանոցը նեղ եր, փոքրիկ,
Կաթնաման ու աթոռ, պուլիկ,
Նստարանը ցածրիկ, կլոր
Վալը թափվեցին թավալգլոր:

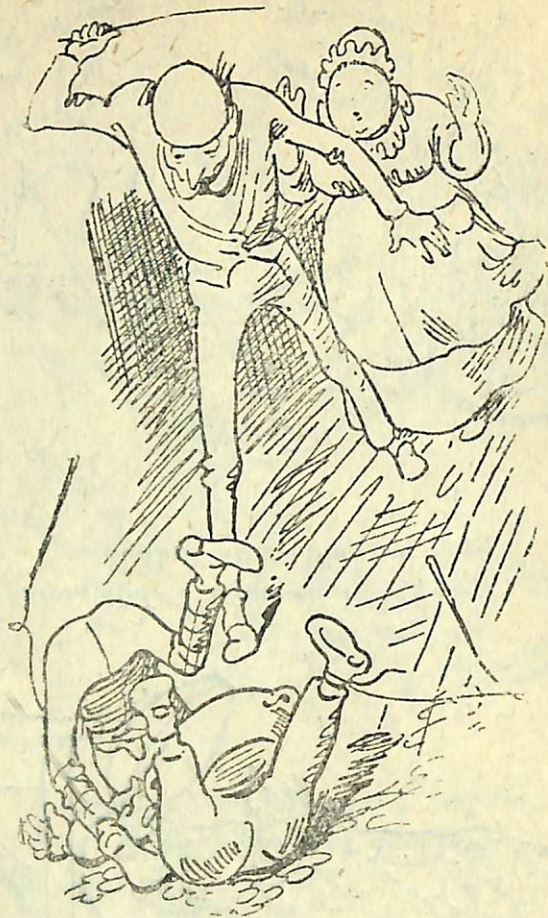
Վարդն իր մտրակը պինդ շարժեց,
 Խեղճ Պլիսին մի լավ զարկեց:
 Վանին գոռաց.
 «Այդ ի՞նչ բան է.
 Վիրավորում ես իմ շանը:
 Մի՞թե շուներ մեղավոր են»:

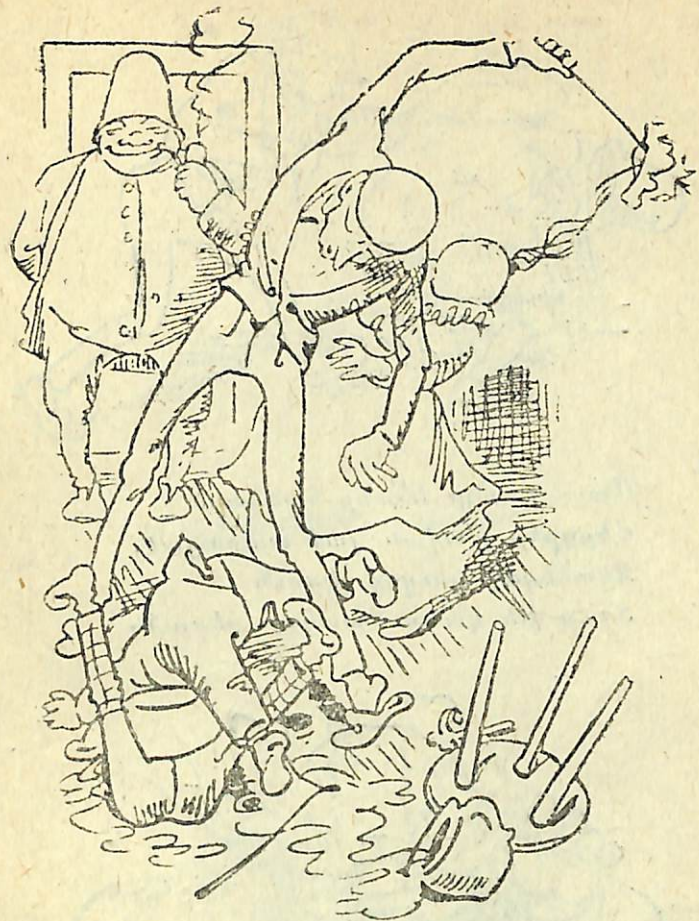
Յե՛վ հարվածեց իր լեզուրը,
 Վարդն ել սաստիկ բարկանալով,

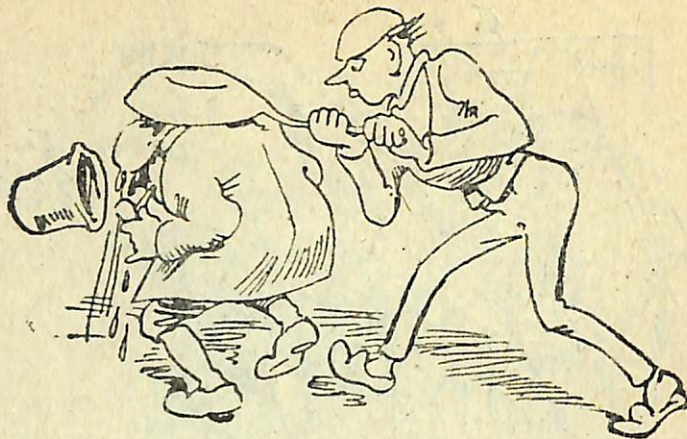
Արագ վազեց դեպի Վանին
 Յե՛վ մազերից պինդ քաշելով՝
 Ցած գլորեց, դրավ գետնին»:

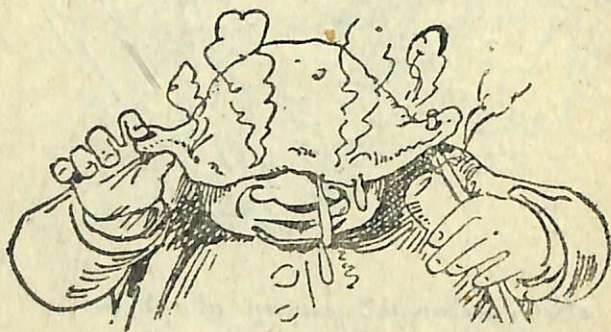
Բայց մոտ չեկավ հալը Ռհանը,
 Ձեռքին չեկար զավազանը,
 Գոռաց. «Ալժմ սրանց լես
 Պետք ե ծեծեմ վերջապես»:

«Այո՛,—ասաց Գասպար քեռին,—
 Կրակն ընկանք դրանց ձեռին:
 Դրանց վաղուց ծեծել եր պետք,
 Ինձ համար ալդ մեկ ե թեպետ»:

Այստեղ հայր Ռհանը հանկարծ
Վերցրեց թափան լավ տաքացած,
Զվաճեցով, լուղով լեռուն
Տո՛ւր թե կտաս Գասպար քեռուն:

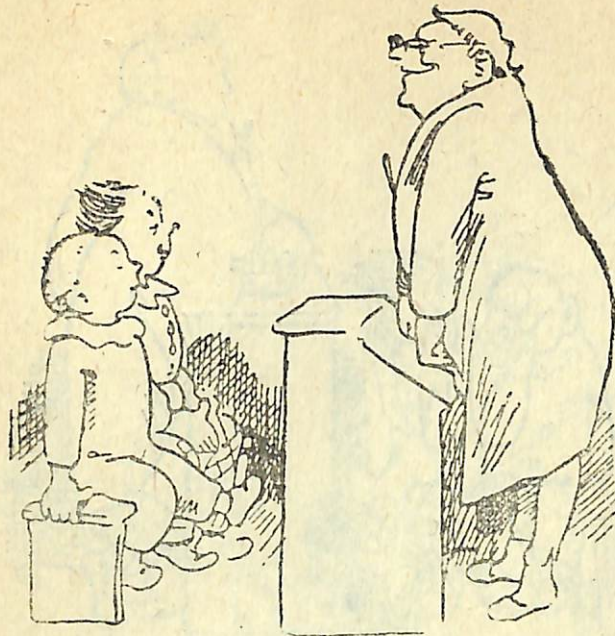

«Ե՛խ, ե՛խ,—դուչեց Գասպար քեռին,—
Յես ի՛նչ անեմ այս շներին.
Ծխամորճս, ծխախոսս ել
Այս շներն են վրասելը:

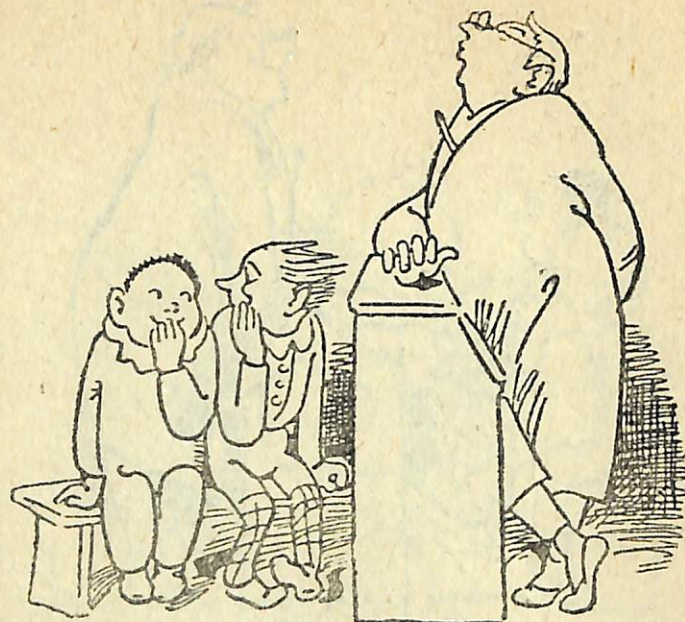
ՎԵՑԵՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

Ո՛ր, չափազանց, չափազանց
 Հայրիկ Ռհանն է հուզված...
 Նա ասում է. «Յես ի՞նչ անեմ,
 Այս ցավերից լիս թւո՛ւ փախչեմ:
 Վարդը՝ հանդուգն է և կոպիտ,
 Վանին՝ անտաշ ու գոեհիկ.
 Մոտ որերս դպրոց տանեմ,
 Ուսուցչի մոտ բան սովորեն»:

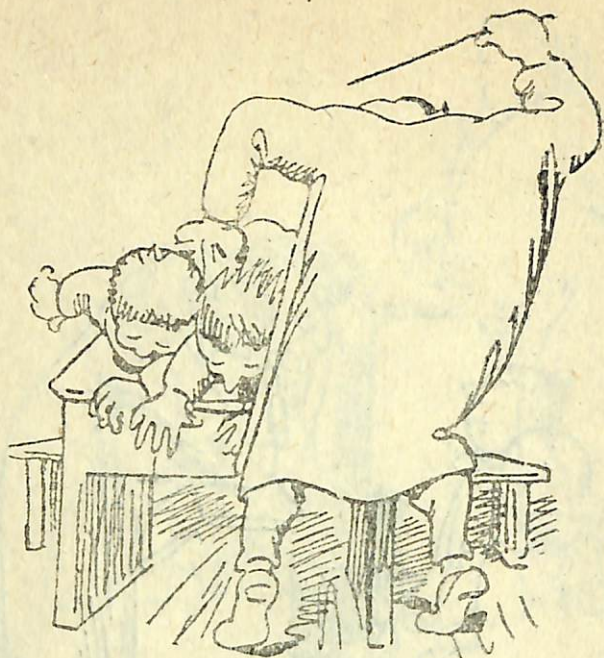

Ուսուցիչն եւ Վարդին, Վանուն
 Ահա բան է ուսուցանում,

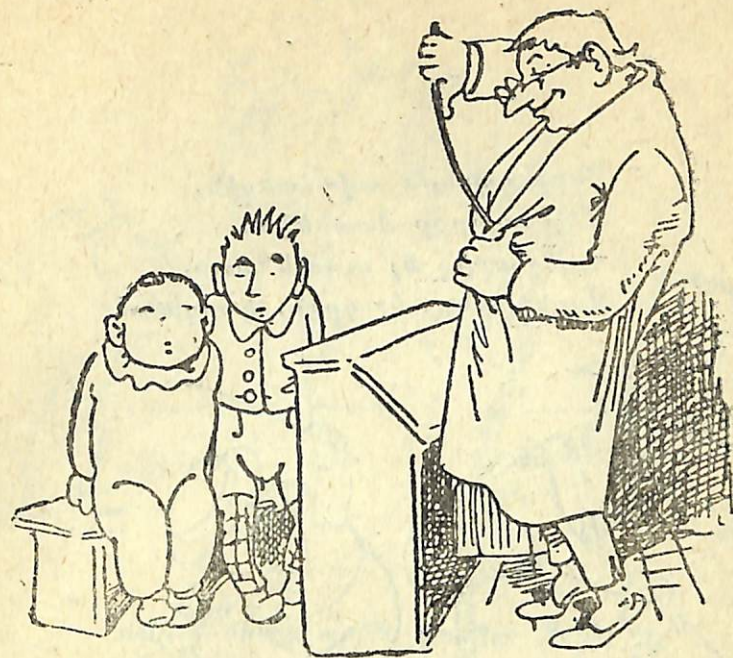

Մերթ հաջողում ե, ճշում,
Ապուծի պես մռնչում:

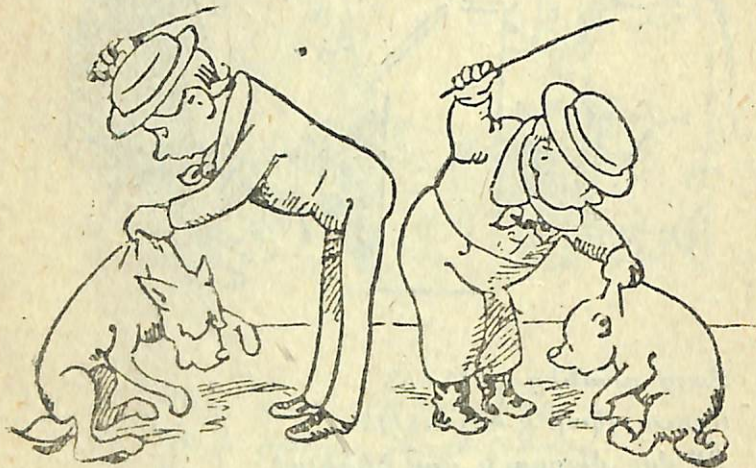

Մեկը դասը վոր մոռանար,
Թե խոնհրել չկարողանար,
Ուսուցիչը նրան խսկույն
Բարակ փայտով եր դնքսու՜մ:
Յե՛վ քանոնովն իր ձեռքի՜
Սեղանին ե թխկացնու՜մ:

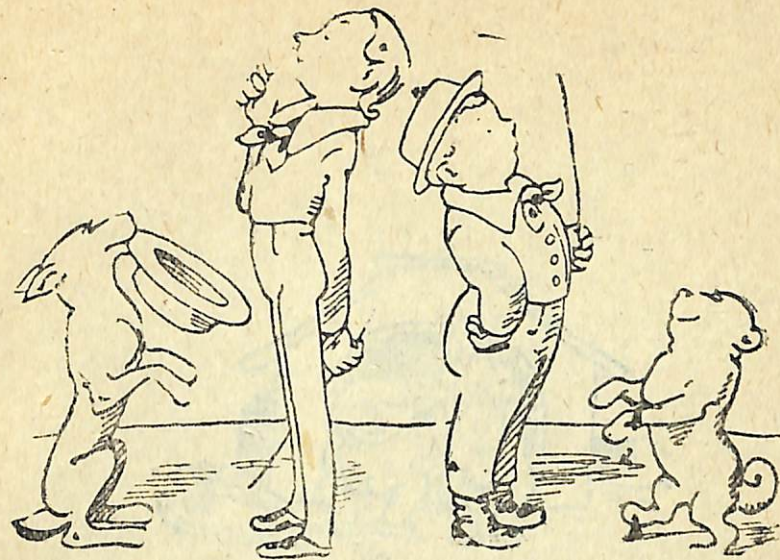

Բալց դրանից ամենսին
Ոգուտ չկար և վոչ մեկին.
Չե՛ վոր մարդուն դու ծեծելով
Չես դարձնի լերբեք խելոք:

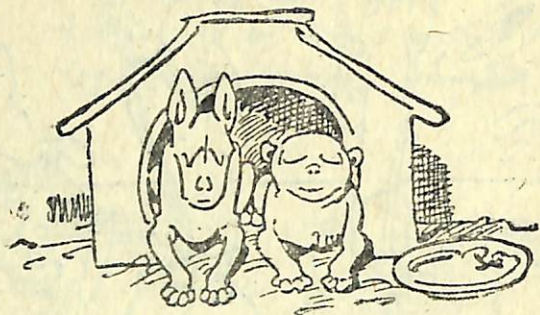
Յերբ դարոցն ավարտեցին,
Մեր աղերքը մտածեցին,
Վոր շներին ել ուսում տան,
Վոր նրանք ել գրեն, կարդան:

Ծեծում, ծեծում, ծեծում ելին,
Տանջում ելին խեղճ շներին:
Իսկ շները բարձր վռոնում,
Իսկի խելոք չեյին դառնում:

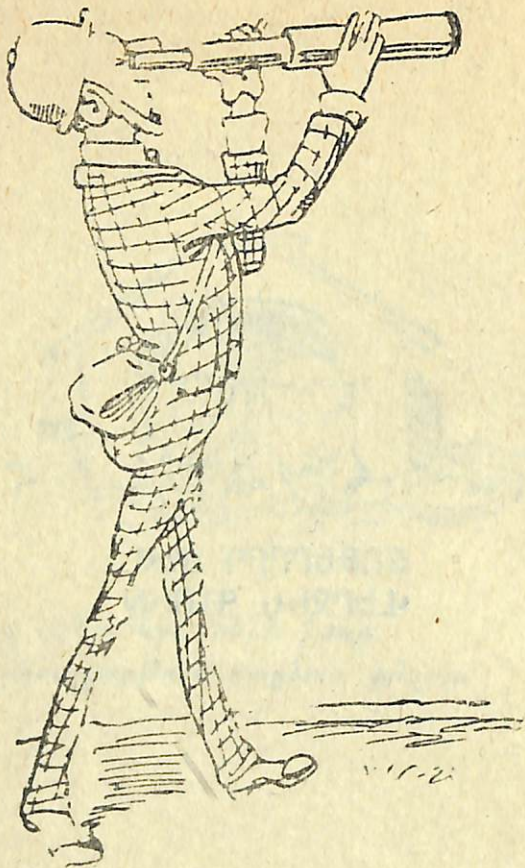

«Ձե,—միտք արին վարդը, վանին,—
եւ չծեծենք ալս շներին:
Ծեծելով չես կարող կրթել,
Լավ ե փայտը մենք զցենք դեն»:

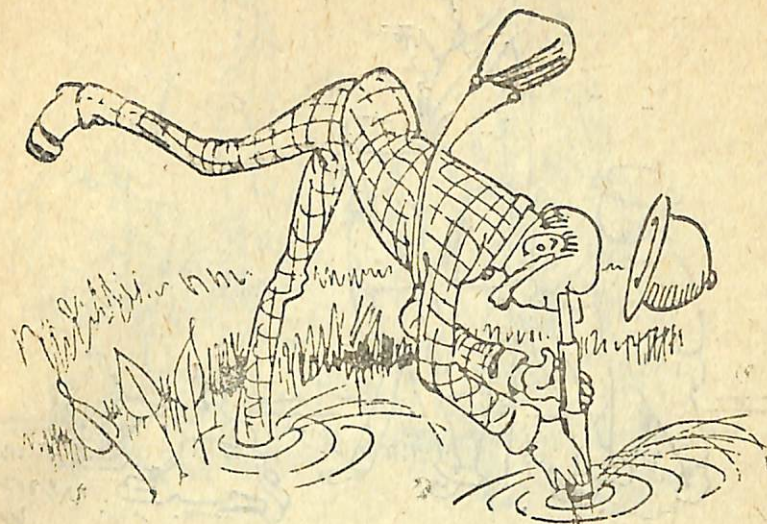
Յեվ ախուհետ շներն իրոք
Յերկու շաբթում դարձան խելոք:

ՅՈՒԵՐՈՐԴ ՅԵՎ
ՎԵՐՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

Անգլիացի միստեր Հոպլը
Ուղղել եր իր մեծ դիտակը,
Տեսնում եր շատ սարեր, անտառ,
Մութ-մութ անտառներ ու լեռները վառ:

Բայց նա լեզբեք չէր նկատի,
Թե ինչպե՞ս իր քթի տակին:

Մեկ եւ քարին նա դեմ առավ
Յեւ ուղղակի գետակն ընկավ:

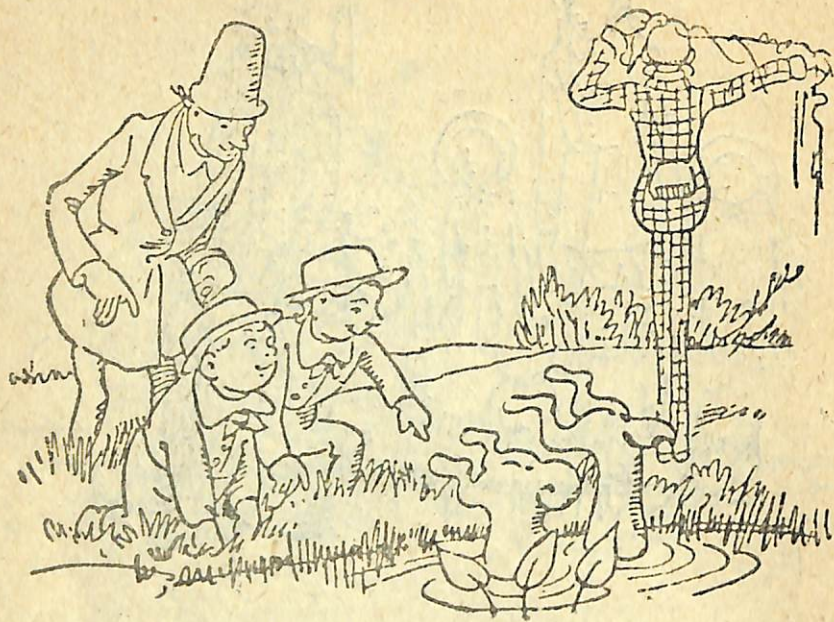
Տուն եր դառնումս գոհ ե հանգիստ
 Հալը Ոհանը զբոսանքից:
 Հանկարծ լսեց բարձր մի ձայն.
 «Ոգնեցե՛ք ինձ, վան, վան, վան, վան...»

Հալը Ոհանը լսեց, գոչեց.
 «Մեկը իրեն գետը գցեց»:

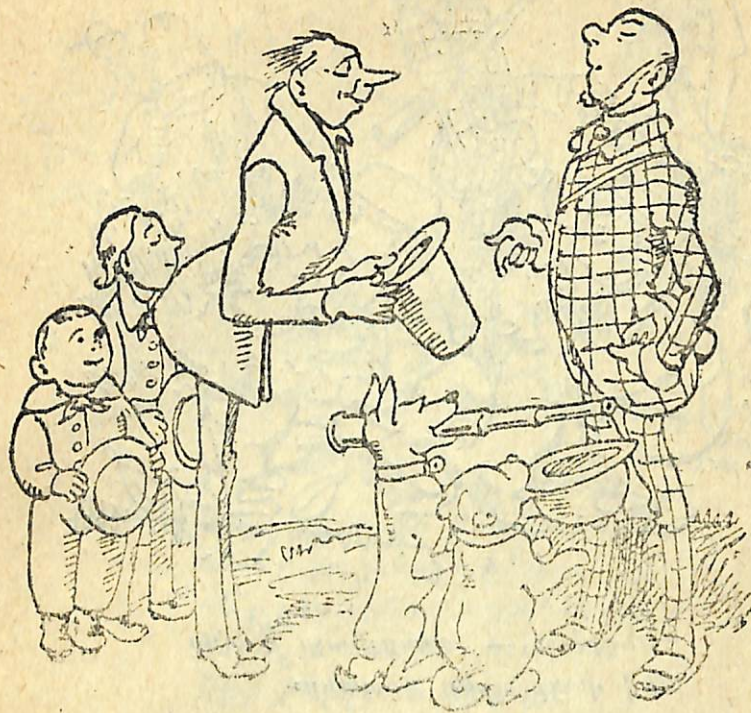
Պլիսն ու Պլուսը շուտով հասան,
 Յեւ հաջելով ու ճշաւով,
 Ինչ վոր լերկար մի մարդ տեսան,
 Վոր ափ լեւով գողգողաւով:

«Ո՛ր ե գլխարկս, իմ զիտակը», —
Բացականչեց միստեր Հոպպը:

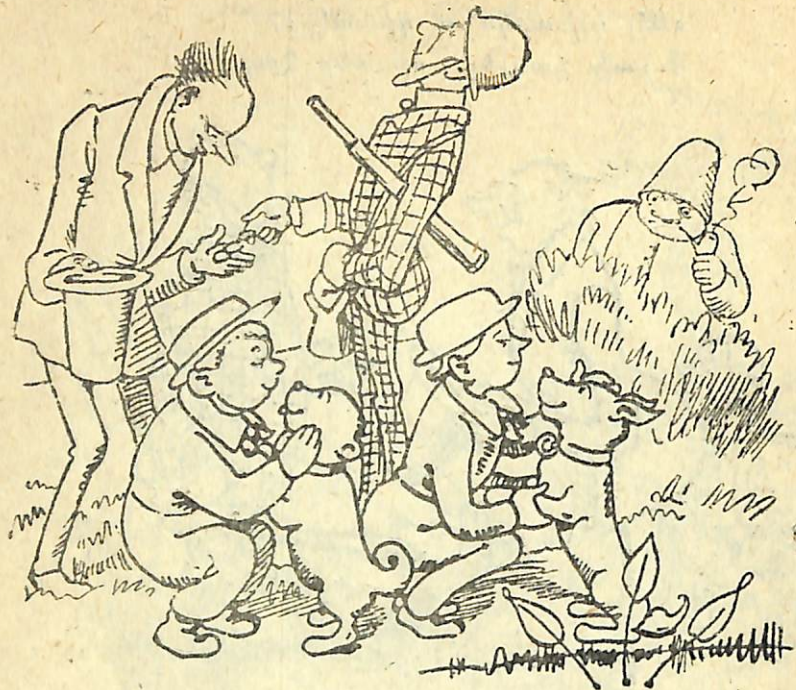

Յեվ Պրիլը, Պլուխն արագ
Իսկույն մտան են ջրի սակ:
Յերկու-չերեք բոպելից
Շնիկները չեկան ջրից:

«Ա՛յ գլխարկս ^{սու} զիտակը», —
Քարախ կանչեց միստեր Հոպպը:

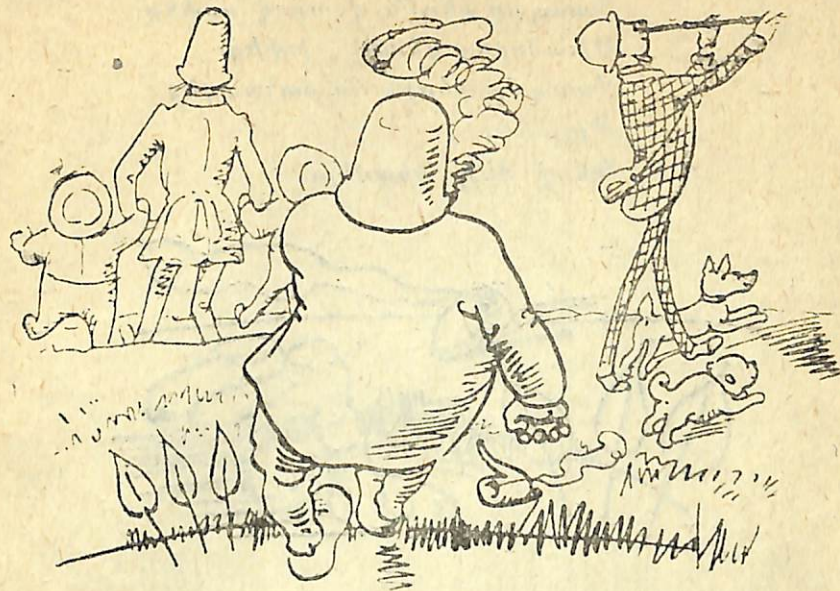
«Ո՛, ճարպիկ են, — ավելացրեց, —
Ի՛նչ ասել ե վարժեցներ:
Յես սիրում եմ նման շներ
Յեվ հենց իսկույն պետք ե գնեմ:
Հարուր ուրլի, ամեն մի շան:
Դե՛հ, ստացեք, ել վո՛չ մի բան»:

«Խնդրեմ», — ասաց հայր Ռանը
Յեղ փողը դրեց գրպանը:

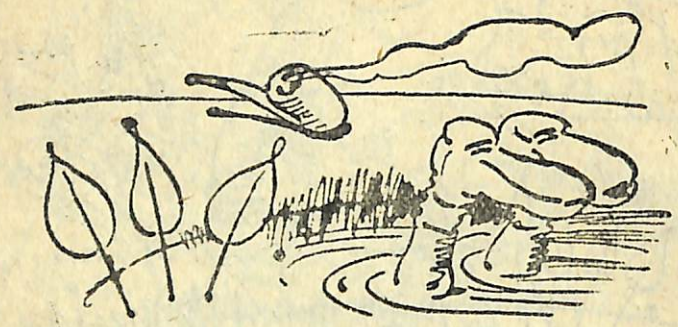
«Յտեսութիւն, ցտեսութիւն,
Պլիխ ու Պլուխ, ցտեսութիւն, —
Ասաց Վարդը, Վանին լալով,
Յերկու շանն ել պինդ գրկելով:

«Ահա այստեղ, հենց այստեղ եր,
Վոր փրկեցինք ձեզ մահվանից,
Լավ ապրեցինք ամբողջ տարին,
Բաժանվում ենք այս որվանից»:

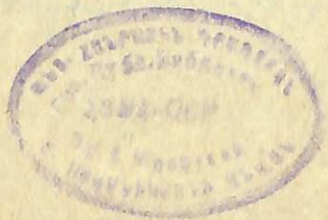
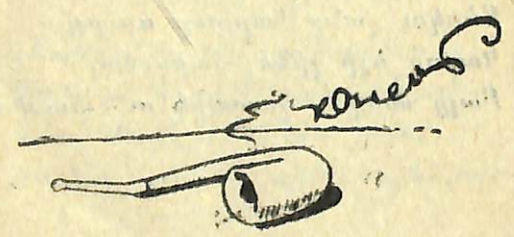

Գասպար քեռին թունդ ծխելով
Տեսավ իր շներին խելոք:
«Այ քեզ ոչին, — բացականչեց, —
Յերմզ ե սա, թե՛ լեւազ չե:
Ախր ինչպես ե կարելի
Յերկու շանը հարյուր ուլբլի:
Կարող եյի լինել հարուստ,
Բայց մնացի դատարկ ու փուստ»:

Գասպար քեռին վոտքով հոգեց,
 Ծխամորճը դեռնին խփեց:
 Գասպար քեռին հուսահատվեց
 Թրլը մի...
 Դեռի մեջը նեղվեց:

Հին ծխամորճն է ծխում,
 Ծխից ամպեր գոյացնում:
 Վերջում ծխամորճն էլ հանգավ,
 Մեր պատմութիւնն էլ վերջացավ:

ԳԻՆԸ 85' 4.

197

1236

В. БУШ
ПЛИХ И ПЛЮХ
ГИЗ АРМ ССР ЕРЕВАН